

Datum
2015-03-
187

Vår referens
EBE

Digitaliseringskommissionen

IT&Telekomföretagens synpunkter på rapporten: Digitalisering, främjande och framtid – en utredning kring behov av digitaliseringsfrämjande insatser

IT&Telekomföretagen tackar för möjligheten att yttra sig över rapporten ”Digitalisering, främjande och framtid – en utredning kring behov av digitaliseringsfrämjande insatser”. IT&Telekomföretagen vill med anledning härav framföra följande.

Hur ställer ni er till de behov av främjande av digitaliseringen som beskrivs i rapporten (kap. 6), vad behöver främjas? finns ytterligare behov? kan behoven preciseras?

Det finns flera behov av digitaliseringsfrämjande insatser som måste till för att vi ska uppfylla det IT-politiska målet om att Sverige ska vara bäst i världen på att tillvarata digitaliseringens möjligheter. Precis som rapportförfattarna skriver så är digitaliseringen omvälvande och påverkar alla delar av samhället. Nedan lyfter vi några av de viktigaste insatser som vi anser att staten bör fokusera på – insatser som även delvis lyfts fram i rapporten:

Behov av stöd och kunskap i utvecklingsprocesser (processer):

Att digitalisera är att förändra; att förändra verksamhet, organisation, kompetens, kultur och syn på användare/nyttjare av tjänsterna. Det handlar inte om ettor och nollor, det handlar om organisationsförändringar, helt nya arbetssätt. Dessvärre likställer allt för många, inte minst politiker, fortfarande digitalisering med teknik, dvs. informationsdigitalisering. Inom exempelvis vård och omsorg måste stöd ges åt de organisationsförändringar och nya arbetsprocesser som digitaliseringen medför. I detta måste även kunskapshöjande åtgärder inkluderas. I många fall handlar det om att föra in helt nya digitala arbetsmoment och för detta krävs i många fall utbildning och kunskapshöjande insatser.

Kommunala självstyret – behov av samordning och styrning (samordning):

Ur maximalt samhällsvinstperspektiv är det på offentlig sektor som politiskt fokus bör ligga, och det är också där de största utmaningarna finns. Här är vårt kommunala självstyre ett exempel på en utmaning som gör att utvecklingen inte

går så snabbt fram som man skulle kunna önska. Små kommuner med begränsade resurser och kunskap på området tvingas "uppfinna hjulet" själva, medan större kommuner och landsting kan driva på utvecklingen snabbare och därmed hämta hem vinsterna med digitaliseringen långt före alla andra. Detta skapar i nästa steg en ojämlik service till kommun- och landstingsinvånarna. Det krävs därför tydligare styrning av myndigheter och bättre samordning mellan kommuner och landsting. Här har SKL en central roll i sammanhanget. Det finns också behov av nationell styrning i form av strategier etc. (ex. nationella strategi för digitaliseringen av skolan) i syfte att driva på utvecklingen men också för att säkerställa ett jämlikt välfärdsutbud för hela landets invånare, oavsett kommun- eller landstingsgräns.

Precis som lyfts i rapporten så uppstår också många av de initiativ som rör digitalisering lite "av sig självt", och just därför finns behov av samordnade process- och expertstöd. En viktig del handlar om att lyfta goda exempel och faktiskt visa på vilka tjänster och produkter som redan finns och används där ute.

Men det handlar också om att utforma stöd för incitamentsstrukturer; Till vem utfaller nyttan och äran av förändring och vem riskerar att sitta med Svarte Petter om något går fel? Ett exempel är den traditionella ansvarsfördelningen mellan kommuner och landsting för omsorg respektive vård. Om man med hjälp av digitala innovationer kan låta patienter få mindre vård på sjukhusen och mer vård i hemmen, vem ska då ta kostnaden för vården? Detta är frågor som man måste utreda och utmaningar som man måste lösa. Om så inte sker riskerar vi status quo och att vinster i form av resurseffektivitet, patientnytta etc. går förlorade.

Behov av att gå från vision till handling och vikten av att följa upp (policy):

Det krävs också att man skapar tydliga mål för digitaliseringspolitiken, inte bara för som idag IT-politiken. Det IT-politiska målet om att vara bäst i världen på att tillvarata digitaliseringens möjligheter bör snarare ses som en vision än ett mål. För vari ligger egentligen nyttan med att vara bäst i världen? Vilka problem och utmaningar löser vi med ett sådant mål? Dessa frågor bör vi ha ett gemensamt svar på för att säkerställa att alla förstår vikten och nödvändigheten av att satsa på digitaliseringsfrämjande åtgärder. För varje politiskt område bör handlingsplaner upprättas och uppföljningsstrukturer implementeras.

Samtidigt behöver man från politiskt håll prioritera vilka områden som bör gå före och satsas extra mycket på. Fokus bör ligga på de problem som rör samhällets transformation (samhällelig digitalisering). Här ser vi att vård och omsorgen respektive skolan är två områden som både inkluderar en mängd utmaningar (mest av organisationsförändrings karaktär) men också kan komma att generera stora vinster i form av resurseffektivitet, brukar- och medborgarnytta och skapa en större jämlikhet när det kommer till utbud och kvalitet av välfärdstjänster.

Regeringen bör också ställa ökade krav på myndigheters effektivisering och modernisering med hjälp av digitaliseringen. Via regleringsbrev bör man ställa krav på myndigheterna att mäta och följa upp och att åtgärder i syfte att effektivisera och öka medborgarnyttan, faktiskt ges prioritet.

Behov av löpande analys (kunskap):

Eftersom digitaliseringen, som nämndes inledningsvis, påverkar i princip alla delar av samhället och därmed också samtliga politikområden, krävs såklart kunskap och analys för att identifiera nytta, utmaningar och för att göra rätt val och prioriteringar. Inte minst är detta viktigt för att säkerställa att rätt digitaliseringsfrämjande åtgärder görs vid rätt tidpunkt. Denna kunskap är också en förutsättning för att kunna sätta rätt och relevanta mål (se stycket ovan).

Dock bör denna kunskap och analys ske löpande. Eftersom utvecklingen går snabbt, rasande snabbt på vissa områden, kan vi inte tro att en analys, vid ett tillfälle, ger alla svar för framtiden. Förslagsvis skulle ett Digitaliseringsforum (se förslag nedan) få i uppdrag att löpande genomföra omvärldsanalyser kring förutsättningar och behov som kan komma att påverka Sveriges användande av digitaliseringens möjligheter, och utifrån detta revidera och analysera framtida prioriteringar och främjande insatser (jmf med det tilläggsdirektiv som Digitaliseringskommissionen fick av regeringen i februari 2015).

Hur ställer ni er till de förslag kring praktiskt genomförande av främjande av digitaliseringen som beskrivs i kap. 7?

Även här finns inte bara en lösning, det behövs en mix av digitaliseringsfrämjande insatser:

Samordning och gemensam kanslifunktion (samordnaren/myndigheten):

Regeringen måste sätta ner foten och ta sitt samordningsansvar på allvar. Näringsdepartementet har idag en samordningsfunktion för att stödja det breda uppdraget om att främja digitaliseringen inom alla samhällsområdet. Idag har IT-ministern ett samordningsansvar för IT-frågorna, men ingen har ett ansvar för digitaliseringsfrågorna.

Lämpligast vore att tillsätta en digitaliseringsminister vars yttersta uppdrag är att samordna regeringens insatser men också säkerställa att utvecklingen drivs framåt inom alla politikområden. Det skulle också vara positivt utifrån behovet av en långsiktighet i dessa frågor. Till sin hjälp har digitaliseringsministern ett kansli med representanter från de olika departementen och med kunskap om olika sakpolitiska förutsättningar och villkor som kan kopplas till digitaliseringen. Med en sådan organisation riskerar man inte att digitaliseringen uppfattas som en sektorsfråga och/eller att det skapar otydliga gränssnitt mellan departementen och att ansvaret därmed inte tas fullt ut inom de olika politikområdena.

Pengar (miljarderna): Digitalisering är en investering i framtiden och investeringar kostar pengar. Genom att satsa offentliga medel ställs också krav på resultat och uppföljning. Statliga satsningar ger också signaler om att man ser digitaliseringens potential och också tar ett ansvar för dess implementering och utveckling.

Digitaliseringsforum (samtalet): Eftersom digitaliseringsfrågorna skär över alla politikområden krävs också plattformar för dialog och samverkan. Därför bär man inrätta ett antal Digitaliseringsforum, under ledning av statsministern (eller digitaliseringsministern). Jämför med Bredbandsforum som agerat både rådgivande och operativt. Olika forum initieras för att söka lösa digitaliseringsutmaningar för olika frågor (ex. digitaliseringen av vården och omsorgen resp. skolan).

Inspiration bör tas utifrån hur man hantera jämställdhetspolitiken. Där arbetar man med jämställdhetsintegrering, som syftar till att ge de jämställdhetspolitiska målen genomslag i hela regeringens politik. På samma vis bör man hantera digitaliseringspolitiken, genom digitaliseringsintegrering i samtliga politikområden.

IT&Telekomföretagen finns givetvis tillgängliga för ytterligare dialog om frågor kring detta yttrande uppstår.

Med vänlig hälsning

Ellinor Bjennbacke

Tel: 08-762 69 60

ellinor.bjennbacke@almeqa.se